

Materjale Jaapani välisministeeriumi arhiivist:

Eestlaste iseloomust

Jaapani diplomaadi

Shigeru Shimada ettekanne

Ene Toom

Jaapani Välisministeeriumi Arhiivis (*Gaimushô Gaikô Shiryôkan*) säilitatavaid Eestit puudutavaid dokumente ei ole siia-maani Eestis uuritud ega eesti keeles publitseeritud. Käesoleva artikli eesmärk on proovida seda lünka täita, tutvustades Jaapani diplomaadi Shigeru Shimada (1885–1954) kirjutatud ettekannet “Eestlaste iseloomust”¹.

Jaapani Välisministeeriumi Arhiivis on hoiul umbes 48 000 toimikut, mis sisaldavad dokumente Jaapani uuema ajaloo kohta. Neist 22 000 on Meiji (1868–1912) ja Taishô (1912–1926) perioodist, mis on süstematiseeritud sisu järgi 8 osaks: poliitika (1), lepingud (2), kaubandus (3) jne. Ülejäänud 26 000 toimikut sisaldavad dokumente Shôwa (1926–1989) perioodist kuni Teise maailmasõja lõpuni ja on jaotatud 16 osaks: poliitika ja diplomaatia (A), lepingud, läbirääkimised ja rahvusvahelised

konverentsid (B) jne. Eestit puudutavaid dokumente leidub umbes 90 toimikus, millest enamik (ca 70) pärineb sõjaeelsest Shôwa perioodist (1926–1940).

Põhiline osa Jaapani Välisministeeriumi Arhiivis hoitavatest Eestiga seotud materjalidest käsitleb diplomaatilisi suhteid Eesti ja Jaapani vahel 1920. ja 1930. aastatel. Võib oletada, et Teise maailmasõja eel oli arhiivis palju rohkem Eestit puudutavaid dokumente. Kahjuks on enamik neist dokumentidest hävinud või hävitatud: 1942. aasta juunis sai osa Jaapani Välisministeeriumi Arhiivist kannata da tulekahjus, 1945. aasta mais tabasid arhiivi ameeriklaste õhurünnakud. Kuu aega hiljem põletasid Jaapani välisministeeriumi ametnikud Ameerika sissetungi hirmus salajasi dokumente ja vastavad korraldused tehti ka Jaapani diplomaatilistele esindajatele välisriikides.

Salajaste dokumentide põletamist on maininud oma kirjas Jaapani välisministrile ka Shigeru Shimada, kes oli viimane Teise maailmasõja eelne Jaapani diplomaatiline esindaja Eestis.² Siiski on arhiivis säilinud umbes kolmkümmend Shimada ettekannet viies erinevas toimikus,³ millest ühte tahaks allpool lähemalt tutvustada.

Jaapanis on Eestit käsitlevaid arhiivimaterjale esimesena uurinud tuntud Soome ajaloo professor Hiroshi Momose, kes avaldas lühi-

¹ Jaapani Välisministeeriumi Arhiiv (JMFA) A.6.0.0.0. 6–23 (29.07.1940).

² JMFA M.2.1.0. 60 (23.09.1940).

³ JMFA A.6.0.0. 1–25 Shogaikoku naisei kankei zassan. Esutonia koku no bu. (Välisriikide sise-poliitika mitmesugused probleemid. Eesti); JMFA A.6.0.0. 6–23 Kakkoku kojô kankei zakken. Esutonia koku no bu. (Olukord erinevates välisriikides. Eesti);

JMFA M.1.3.0. 1–1–29 Zaigai teikoku kôkan kankei zakken. Esutonia koku no bu. (Jaapani diplomaatilised esindused välismaal. Eesti);

ülevaate Jaapani–Eesti suhetest eeskätt seal-ses arhiivis leiduvate dokumentide põhjal. Artiklis mainib ta ka Shigeru Shimadat ja kirjeldab raskusi, millega viimasel tuli Eestisse tules kokku puutuda.⁴ Eesti temaatikat on prof. Momose käsitletud ka oma teistes artiklites, mis kajastavad Jaapani suhtumist Euroopa väikeriikidesse maailmasõdade vahelisel perioodil.⁵ Muidugi ei puudu tänapäeval Jaapanis ka laiem Eesti lähiajaloo uurimine, mis põhineb nii Eesti kui ka teiste maade arhiivimaterjalidel ja kirjandusel.⁶

Andmed Shigeru Shimada eluloo ja tegevuse kohta on kaunis napid. Jaapani välispoliitika ajaloo leksikon ei maini Shimadat üldse.⁷ Tema eluloo kohta võib täpsemaid andmeid leida välisministeeriumi aastaraamatutest.⁸ Shigeru Shimada asus Jaapani välisministeeriumi teenistusse 1907. aastal. Eelnevalt oli ta õppinud Tokyo Võõrkeelte Kolledžis vene keelt ja olnud tõlgiks Jaapani armees. Lisaks vene keelele valdas ta ka inglise ja prantsuse keelt. Shimada oli eelkõige tuntud kui Venemaa spetsialist ja suurte kogemustega diplomaat, kes oli üle kolmekümne aasta töötanud Jaapani esindustes üle kogu Venemaa nii enne kui ka pärast 1917. aastat.⁹

1939. aastal otsustas Jaapani valitsus avada Eestis diplomaatilise esinduse, kuhu määrati 1. sekretäriks Shigeru Shimada. Sõja algus tabas Shimadat teel Jaapanist Euroopasse, mistõttu tema kohalejõudmine ja esinduse avamine viibis ligi kaks kuud. Jaapani esindus avati Tallinnas alles 8. detsembril 1939.

Võib arvata, et valik Shimada kasuks ei olnud juhuslik. Senini oli Jaapan akrediteerinud oma saadiku Lätis ka ühtlasi Eestisse alalise asukohaga Riias. Saadik Ôtaka oli esitanud oma volikirjad Eesti Vabariigi valitsusele 20. juulil 1939. aastal.¹⁰ Miks otsustas Jaapan sõja eelõhtul avada uue esinduse Eestis? Ja mitte ainult Eestis, vaid ka Leedus, kuhu 1939. aasta suve lõpul akrediteeriti asekonsuliks Chiune Sugihara.¹¹ Põhjuseid võib olla mitmeid, aga kahtlemata oli üks peamisi nendest Jaapani Nõukogude Liidu poliitika, mis oli 1939. aastaks jõudnud ummikseisu ja vajas operatiivseid lahendusi. Seda enam, et Eestisse saadeti Shimada ja Leetu Sugihara, kes olid eelkõige Nõukogude Liidu asjatundjad.

Shimada ise nimetab Eesti ajakirjanduse vahendusel oma kolmeks põhiliseks tööülesandeks Eestis, esiteks Eesti ja Jaapani riikide ja rahvaste vahelise vastastikuse mõistmise ja arusaamise süvendamise, teiseks, majandusliku koostöö, ja kolmandaks, Eesti ja Jaapani kultuurilise lähendamise võimalusi.¹² Tegelikuses olid väljavaated riikidevaheliseks koostööks Eesti ja Jaapani vahel muutunud selleks ajahetkeks üsna ahtaks, sest mõlemad riigid püüdsid Euroopas tekkinud sõjaolukorras säilitada neutraliteeti. Eesti seisukohast vaadatud raskendas valitsuste tasandil Jaapaniga suhtlemist viimase rahvusvaheline renomee: Manchukuo riigi loomine, sõda Hiinaga, liitlaskuhted Saksamaaga ja konfliktid Nõukogude Liiduga. Need asjaolud ei välistanud muidugi Jaapani ja Eesti sõjaväelaste vahelist koos-

JMFA M.2.1.0.60. Sorenpô no Baruto sankoku heigô ni tomonau teikoku daihyô hikiage mondai. (Nõukogude Liidu Balti riikide annekteerimisele järgnenud Jaapani esinduste likvideerimise probleemid); JMFA O.4.3.0. 1–179 Shakuchi oyobi shakuyaryô kankei zassan. Zai Esutonia Târin gaikôkanjimusho. (Renditud maa ja majade maksude nimekirjad. Tallinna esindus).

⁴ H. Momose. Japan's Relations with Estonia between the Wars. – *Uralica* 1974, nr. 2, lk. 29–35.

⁵ H. Momose. Japan's Policy Toward Small States Between The Two World Wars. – *Tsuda College International and Cultural Studies* 1989, nr. 16, lk. 119–133.

⁶ H. Komori. Ryôdaisenkanki Esutonia no kyo-kûundô (Kahe maailmasõja vaheline paremäärmuslik liikumine Eestis). – *Waseda University Post-Graduate Research Papers* 1999, nr. 44, lk. 31–41; M. Ônaka. Bozanketto hôkoku ni miru Esutonia

1919nen (Bosanquet' raport – Eesti 1919. aastal). – *Hokuôshi kenkyû* 1998, kd. 15, lk. 88–98; Vt. ka E. Toom. The Fate of the Estonian Honorary Consulate in Dairen (1934–1940). – *Hokuôshi kenkyû* 2001, kd. 18, lk. 65–77.

⁷ *Nihon gaikô jiten*. Tôkyô, 1992.

⁸ *Gaimushô nenkan*. Tôkyô, 1927.

⁹ G. A. Lensen. Japanese Diplomatic and Consular Officials in Russia. Tallahassee, 1968, lk. 49–50.

¹⁰ Eesti Riigiarhiiv (ERA), f. 957, n. 7, s. 354, l. 33.

¹¹ Sugihara sai hiljem tuntuks kui Jaapani Schindler, kes päästis tuhandete juutide elu, väljastades neile Jaapani transiitviisid. Vt. ka H. Levine. In Search of Sugihara. New York, 1996.

¹² Tallinna asutati Jaapani saatkond. – *Uus Eesti* 30.12.1939.

tööd.¹³ See on aga omaette ja pikem teema.

Siiski, mis puutub otseselt Shimada koostöökavadesse, siis majanduse vallas oli Eesti–Jaapani kaubanduslik kokkulepe juba 1934. aastal sõlmitud ning kaubavahetuse bilanss kahe maa vahel selgelt Jaapani kasuks.¹⁴ Kultuurilise koostöö osas oli Jaapan selleks ajaks juba loobunud katsetest sõlmida Ida-Euroopa väikeriikidega vastastikuseid kultuurikokkuleppeid, et nende varjus teha sõjalist ja poliitilist koostööd. Nendest asjaoludest võib järeldada, et Shimada eesmärkideks ei saanud olla ainult kahe maa vahelise koostöö arendamine kultuuri ja majanduse sfääris.

Shimada tegevust Eestis valgustavad tema vähesed säilinud ettekanded Jaapani Välisministeeriumi Arhiivis. Shimadal tuli oma lühikese Eestis viibimise jooksul enamiku ajast tegelda esinduse töö käivitamise ja lihtsate olmemuredega. Suur osa ettekannetest käsitleb esinduse avamise¹⁵ ja sulgemisega¹⁶ seotud probleeme, sest paraku sai see Tallinnas tegutseda vaid umbes üheksa kuud. Säilinud on põhjalikud ülevaated rendilepingu sõlmimisest majaomanikuga¹⁷ ja esinduse sisustamisest.¹⁸ Ülejäänud ettekannete hulgas leidub poliitilisi raporteid Eesti sise- ja välispoliitilise olukorra kohta.¹⁹ Lisaks sellele on huvitaval kombel alles jäänud ettekanne Paldiski sõjaliste objektide kohta (“Olukord Paldiskis”).²⁰ Samuti on kirjutatud eestlaste igapäevaelust ja toodud näiteid, mis võiksid olla kasulikud ka Jaapanis kohandamiseks (“Ratsionaliseerimise süsteemist”).²¹ Viimases kirjutab Shimada alt lahtiste telefoniputkade kohta, et need on väga praktilised, sest kohe on näha, kas seda parasjagu kasutatakse või on see vaba.²²

Omapärasteks eranditeks nende ettekannete reas on Shimada kirjutatud “Eestlaste iseloomust” ja “Eestlaste jumalatest”.²³ Ettekannete eesmärk oli esitada lühidalt eestlaste peamised iseloomuomadused ja kirjeldada nende kristluse-eelseid uskumusi jaapanlastele arusaadavas stiilis. Tekib küsimus, milleks olid sellised omapärased ettekanded tarvilikud. Prof. Momose leiab, et ettekanded olid ajendatud Shimada huvist folkloori ja etnograafia vastu.²⁴ Samas võib oletada, et Jaapan tundis laiemat huvi shintoismiga sarnanevate usundite vastu, mis tulenes probleemist, et teiste arenenud riikide riigiusuks oli kristlus. Eestlaste iseloomuomadustest kirjutades pöörab Shimada tähelepanu ka sellele, millised on eestlased sõduritena. Miks ei võiks nende ettekannete taga näha püüdu ka sakslaste kombel rahvaid klassifitseerida?

Ettekanne “Eestlaste iseloomust” põhineb suures osas Shimada isiklikel tähelepanekutel, millele tekstis ka tihti viidatakse. Teisi allikaid on keerulisem tõestada, kuigi kohati võib aimata, et Shimada on tuginenud ka teiste välismaalaste tähelepanekutele. Eestlaste iseloomuomadused on esitatud üheteistkümne punktina. Tänapäeval võivad mõned neist tunduda üllatavad (näiteks väide eestlaste ebamusikaalsuse kohta). Samas ei tohiks iseloomuomaduste üldises kirjelduses tähele panemata jätta Shimada väiteid, mis kajastavad tema arusaamu Eesti poliitilisest olukorrast. Näiteks nimetab Shimada Eesti annekteerimist Nõukogude Liidu poolt revolutsiooniks (*kakumei*). Ta põhjendab oma seisukohta sellega, et toimumu ei olnud ainuüksi Nõukogude Liidu korraldatud, vaid sündmustes osalesid ka Eesti kommunistid. Samuti küsib ta, milleks oli vaja

¹³ ERA, f. 496, n. 2, s. 317, l. 308; f. 495, n. 12, s. 204, l. 31; Eesti Riigiarhiivi Filiaal (ERAF), f. 130, s. 130, l. 5/3.

¹⁴ ERA, f. 968, n. 6, s. 242, l. 94.

¹⁵ JMFA M.1.3.0. 1–1–29 (21.12.1939).

¹⁶ JMFA M.2.1.0.60 (31.07.1940).

¹⁷ JMFA O.4.3.0. 1–179 (10.02.1940 ja 19.02.1940).

¹⁸ JMFA O.4.3.0. 1–179 (10.03.1940).

¹⁹ JMFA A.6.0.0. 1–25 (26.06.1940).

²⁰ JMFA A.6.0.0. 6–23 (27.02.1940).

²¹ JMFA A.6.0.0. 6–23 (19.02.1940).

²² Samas.

²³ JMFA A.6.0.0. 6–23 (29.07.1940).

²⁴ H. Momose. Japan's Relations with Estonia between the Wars. – Uralica 1974, nr. 2, lk. 34.

²⁵ JMFA M.2.1.0. 60 (12.08.1940).

²⁶ ERA, f. 957, n. 7, s. 476, l. 60.

²⁷ Julius Seljamaa oli Eesti saadik Moskvast aastatel 1928–1933 ja Karl Tofer 1933–1936.

²⁸ O. Mämers. Kahe sõja vahel. Stockholm, 1957, lk. 203.

²⁹ Tallinna asutati Jaapani saatkond. – Uus Eesti 30.12.1939.

³⁰ JMFA M.2.1.0. 60 (23.09.1940).

kommunismi sellises riigis, kus oli juba enemgi piisavalt sotsialistlikke jooni. Selliseid seisukohti võiks esmapilgul pidada Shimada naiivsuseks, ent hilisemates ettekannetes kirjutab ta Jaapani välisministeeriumile, et Jaapan peaks veel ootama Nõukogude Liidu okupatsiooni tunnustamisega Eestis ja jääma äraootavale seisukohale.²⁵ Seega ei saa väita, et Shimada ei hinnanud olukorda adekvaatselt. Huvitav on ka Shimada kirjeldatud tulevikuperspektiiv, et eestlased suudavad ka Nõukogude Liidus saavutada juhtivaid positsioone tänu oma kõrgele haridustasemele.

Shimadal oli olemas kogemus eestlastega suhtlemisel juba enne Eestisse tulekut. Erakirjas Eesti aukonsulile Dairenis märkis Shimada, et tal oli olnud kokkupuuteid eestlastega ka enne Eestisse akrediteerimist.²⁶ Ajal, mil ta oli neli ja pool aastat Jaapani saatkonna esimeseks sekretäriks Moskvast, tundis ta isiklikult Karl Toferit ja Seljamaade perekonda.²⁷ Tõepoolest, ka Oskar Öpik mainib oma mälestustes, et millegipärast olid Moskvast Eesti saatkonnal eriti head suhted just Jaapani saatkonnaga.²⁸

Intervjuus ajalehele Uus Eesti räägib Shimada oma suhetest Eestiga järgmist: "Kui sain korralduse sõita Tallinna asutama Jaapani saatkonda ja jääda siin selle juhiks, tundsin nimetuse üle suurt headmeelt, sest varematest kokkupuudetest eestlastega olid mul parimad mälestused. Olin nimelt varemalt kohanud eestlasi oma pika tegevusaja kestel Nõukogude Liidus. Ning alati jäi mulle neist parim mulje kui arukatest, kõrgelt haritud ja rahuliku iseloomuga inimestest."²⁹ Neid eestlaste iseloomuomadusi mainib Shimada ka oma hilisemas ettekandes, kuigi pisut muudetud kujul.

Lõpetuseks võiks öelda, et Shimada ei olnud mitte ainult viimane Jaapani diplomaatiline esindaja Eestis, vaid ka üks viimaseid diplomaate, kes 1940. aasta 4. septembril Eestist lahkus.³⁰ Pärast Jaapani esinduse sulgemist jäi Eestisse veel vaid Saksamaa saatkond. Seetõttu on Shimada ettekanded tähtsad mitte ainult kui Eesti-Jaapani suhete allikmaterjal, vaid ka kui diplomaadi jäädvustus 1940. aasta Eesti sündmustest.

Eestlaste iseloomust³¹

Eesti Jaapani esinduse 1. sekretäri Shigeru Shimada ettekanne Jaapani välisministrile Yōsuke Matsuokale 29. juulil 1940

I Kinnine iseloom

Eestlased on iseloomult kinnised, individualistlikud ja egoistlikud. Seda on näha, vaadeldes põllumajanduslikku küla, näiteks, ei ole küla kollektiivne ja igäihel on omaette talu. See tähendab, et üldiselt öeldakse Venemaal mitme talu kogumi kohta "huutor" (ehk küla), kuid Eestis on igäüks eraldi. Eelpool öeldu saab selgeks, vaadates seda, et seekordse Eesti revolutsiooni ajal ei kuulutanud Nõukogude Eesti Vabariigi valitsus külades välja kolhoosisüsteemi.

Kuna [eestlaste] iseloom on kinnine, siis on loomulik, et inimesed on vaiksed. Üksteise suhtes on sõbralikkust vähe. Kui välismaalane siseneb Eestis poodi, siis ta ilmselt üllatub poemüüja ebasõbralikkuse üle. Selles riigis peetakse heaks tavaks, et poemüüja käitub korralikult, aga ei ole eriti sõbralik.

Järelikult ei ole nad [eestlased] rõõmsameelsed. Samuti on nad lihtsuse pooldajad. Vaadates, kuidas eestlased kviitungit ja kirja kirjutavad, on näha, et nad pooldavad lihtsust. Eestlased on vaiksed, napolisõnalisised, ebasõbralikud ja tõsised. Aga teiselt poolt on selliseid juhtumeid spordi jmt. puhul, kus nad järsku plahvatavad ja muutuvad entusiastlikeks. Teisiti öeldes, on [nad] üsna kaua vaiksed, aga kui nad lõpuks plahvatavad, siis on eestlastel selline iseloom, et [nad] plahvatavad suure varjatud jõuga. See on põhjuseks, miks eestlased on sõja puhul üsna tugevad.

Jaapanlase vaatepunktist vaadates tundub, et eestlaste perekond pole küllaldaselt arenenud. Sellistes riikides, kus perekond on tugev nagu Jaapanis, on igäihel vähe sa-

³¹ JMFA A.6. O.O. 6–23 (29.07.1940).

ladusi. Kus perekond on vähe arenenud, seal on igaüks muutunud individualistiks ja igaühe elus on palju saladusi. Arvan, et kas mitte eelpool toodud iseloomuomadused ei ole sellest tingitud. See on [omakorda] tulnud sellest, et rahvastiku juurdekasv on väike. Ühesõnaga, sellisesse riiki tulles arvan, et meie riigi perekond on igati parem.

II Hea tervis

Eestlased, nii mehed kui ka naised, on üldiselt terved. Spordis, poksimises jm. on Eestist tulnud maailmanimesid. Näiteks teeb eestlasest teenijanna hästi tööd, armastab puhtust ja on seetõttu hinnatud. Mehed on inglastega sarnaselt pikatoimelised ja inglased ning eestlased sobivad temperamendi poolest. Eestlased sobivad inglastele ka poliitiliselt, majanduslikult ja kultuuriliselt, mis on tingitud mõningal määral eelpool öeldust. Armee ja mereväe vormid on inglispärased, inglise tooteid hinnatakse tihti ja koolis on kohustuslikuks võõrkeeleks inglise keel. Sellised asjaolud on arusaadavad.

Kuna nad on terved, siis on nad tugevad sõdurid, aga nõrgaks kohaks jääb alati see, et rahvas on väike.

III Kõrk iseloom

Eestlased on üldiselt iseloomult kõrgid. Eelnevalt käsitletud ebasõbralikkuse ja vaikesoleku [taustal] tundub see eriti selgena. Kuna nad on väike rahvas, siis võib neile vaadata ülalt alla, [millega aga] võib teha ootamatu vea. Igapäevases suhtluses paistab välja [eestlaste] allumatus ja kangekaelsus. Nad ei armasta vabandada, kui ükskord ütlevad, siis kipuvad selle juurde jääma. Sellepärast ei sobi [nad] restorani kokaks ega teenriks. Ja näiteks juuksuri [või] rätsepa jt. juures, kui tellija annab üksikasjaliku tellimuse, siis eestlasest käsitöölaine peab ennast töö juures spetsialistiks, seepärast ei võta ta amatööri tellimust [soovitust] kuulda. Ja [ta] küsib veel, et kes on juuksur [või] rätsep, [kas] klient või tema. Seesuguseid näiteid esineb igal pool.

IV Liberaalsus

Eestlased pooldavad liberalismi. Riigis on palju sotsialiste ja kommuniste ning valitsus lubas umbes 1936. aastani üpris suurt vabadust, aga alates Eenpalu asumisest siseministri kohale 1937. aastal on neid taga kiusatud. Selle tulemusena on käesolev revolutsioon toimunud. Käesolevat revolutsiooni ei saa pidada üksnes Nõukogude Liidu korraldatuks, osa [selles] on ka Eesti kommunistide tegevusel.

Orbude koolid on kõik suurepärased ja nende asukohad on tervisele heas keskkonnas. Nende eelistamise üle ei saa mitte imestamata jätta. Tööliste [ja] teenistujate tööaeg on lühike ja nende nõudmised puhkuse jm. suhtes on kõrged. Ja ühtlasi on nõudmine lõbustuste järgi samuti kõrge ja [ka] selle üle ei saa mitte imestamata jätta. Avalikud päevituskohad, supelrannad, mets, pargid, jalutuskohad, ühistranspordi võimalused on ka head. Välismaalase jaoks tundub isegi imelik, et miks juba niivõrd sotsialistlike võimalustega riigis oli veel vaja kommunismi. Siiski on tõsi see, et praeguse revolutsiooni eelse valitsuse ajal oli tööliste seas palju rahulolematust.

V Suur teadmisjanu

Hariduse kõrge tase ei kuulu võib-olla iseloomuomaduste hulka. Aga põhimõtteliselt tunnistatakse, et eestlaste suure teadmisjanu tagajärjel on [nende] haridustase jõudnud kõrgele. Haridus ei ole mitte ainult tänapäeval kõrgel tasemel, vaid oli nii ka Vene keisrivalitsuse ajal. Võib öelda, et tänapäeval selles riigis kirjaoskamatuid peaaegu ei ole.

Kuulus Tartu ehk saksa keeles Dorpati ülikool [asub Eestis]. Üldiselt on palju erinevaid koole ja palju raamatupoode. Eriti võõrkeelseid raamatuid on palju ja saksa, vene, inglise keele oskajaid on rahva hulgas palju. Lisaks pole vähe ka rootsi, soome, prantsuse keele tundjaid. Kuna osatakse palju võõrkeeli, siis on raadio kaudu võimalik kuulata erinevate maade uudiseid. See-
ga on rahva teadmisjanu üha suurenemas.

Kõrge haridustaseme tõttu olid ka Vene keisririigi ajal eestlased alati venelastega võrdväärselt juhtival positsioonidel ja sel-
leparast juba praegu räägitakse, et kui tule-
vikus piirid Nõukogude Liiduga ära kaovad,
siis eestlased lähevad taas venelaste hulka
ja ilmselt suudavad taas saavutada juhtivad
positsioonid.

VI Ausus

Eestlaste kõrkus tuleneb ilmselt ka sel-
lest, et nad on iseloomu poolest ausad.
Ausus on selle põhjuseks, miks välismaala-
sed võtavad meelsasti eestlastest teenreid
tööle. Aususe tõttu ei luba ta [eestlane]
midagi kergesti, äripartnerit ei vaheta, usal-
dust hindab igas asjas. [Eestlaste] ettevaat-
likkus tuleneb ilmselt ka eelpool toodud
asjaoludest. [Nad] ei pea tähtsaks selliseid
asju, nagu kviitungid. Selliseid asju, nagu
rahasumma ja kuupäev, ei kirjuta [nad] väl-
ja sõnadega, vaid numbritega. Kuna maa on
väike, siis on [erinevaid] inimtüüpe vähe ja
sellest tulenevalt on ka kuritegude arv väi-
ke.

Aususe tõttu [esineb] veidi jäikust. Kuid
üteldakse, et kõrgemate ametnike altkäe-
maksu võtmine on levinud siiaani. Järe-
likult paistab neil [alkäemaksu] võtmise
komme olemas olevat.

VII Kadedus

Riik on väike ja seetõttu tuntakse üks-
teist hästi. Iga asi võib saada kuulujutu alli-
kaks. Mida enam on asi nähtav, seda roh-
kem ajab see kadedaks. Kuulujutuseemne-
te külvamisel jäävad nad alla juutidele, aga
siiski levitavad ka eestlased üsna [palju] alu-
setuid kuulujutte. Eriti on see nii naiste
seltskonnas.

Kadedusest tingitult on levinud ükstei-
se haavamine. Vahel tehakse seda sihilikult.

Selle eestlaste iseloomuomaduse koha
pealt tuleb välismaalastel olla eriti ettevaat-
lik.

VIII Puhtusearmastus

Kui Eestisse tulla, siis torkab silma eest-
laste puhtusearmastus. Eriti on neil kom-
beks koristada siseruume. Üldiselt on kom-
me teha põrand tavaliselt parketist. Uste-
akende pesemine, aia hooldamine, vaipade
jm. hooldamine, agar pesupesemine, meel-
sasti vannis käimine, ilusate riiete armas-
tus jmt. on selle [puhtusearmastuse] aval-
duseks. Eestlastest teenrite hea maine on
tingitud ka nendest punktidest.

IX Ilusate riiete armastus

Eestlased, nii mehed kui ka naised, ar-
mastavad ilusaid riideid. Igapäevaelus pee-
takse riideid olulisemaks kui toitu.

X Joomisarmastus

Eestlased on kuulsad viinatootjad. Tsaa-
ri-Venemaal toimus viina tootmine üldiselt
eestlaste juhtimisel. Ka tänapäeval arvatak-
se, et eesti viin on kõige parem. Eestlased,
nii mehed kui ka naised, tarvitavad meel-
sasti viina, brändit, likööri, õlut ning kan-
navad hästi ja purupurju ei jää.

Eestlastele ei meeldi tee, aga kohv meel-
dib neile väga.

XI Ebamusikaalsus

Eesti keel on sobilik muusikaks, aga eest-
lased ei ole musikaalsed. T

Ene Toom (1973)

Lõpetanud
Tartu Ülikooli ajaloo
osakonna 1996.
Õppinud Jaapanis
Tsukuba Ülikoolis
(1996–1997),
Tsuda Juku Ülikoolis
(1999–2001).
Peamine
uurimisvaldkond:
Jaapani–Eesti
diplomaatilised
suhted kahe
maailmasõja vahel.

